

Вітаємо із Днем науки!

Обласна академічна газета

WWW.WEB.ZNU.EDU.UA/GAZETA/

Запорізький Університет

№9 (1008)

спецвипуск, середа, 16 травня 2012 року

ШАНОВНІ НАУКОВЦІ!

**Щиро вітаємо Вас із професійним святом –
Днем науки!**

Це свято, коли вшановуються наукові традиції, досягнення вчених, якими ми пишаємося і на які покладаємо великі сподівання.

Це свято всіх, хто робить свій внесок у розвиток вітчизняної та світової науки, – від студента та аспіранта до відомого вченого.

Ми пишаємося науковими здобутками відомих учених нашого університету та молодих науковців і переконані, що й надалі вони будуть докладати всіх зусиль для збагачення вітчизняних і світових досягнень, розвитку науково-технічного потенціалу краю та української держави загалом. Адже розвиток науки, ефективне використання результатів наукової діяльності, впровадження новітніх технологій є запорукою економічного зростання держави.

Радіє, що наш університет має достатній науковий потенціал для розвитку таких пріоритетних напрямів, як фізика твердого тіла, біологічно активні речовини і матеріали, фізико-хімічні основи організації біологічних систем, історичний досвід українського народу і подолання проблем сучасного суспільного розвитку, науки про життя, нові технології

профілактики та лікування найпоширеніших захворювань, інформаційні та комунікаційні технології, раціональне природокористування.

Сподіваємося, що всі наукові відкриття, напрацювання та проекти вчених Запорізького національного університету будуть втілені в життя і принесуть користь нашому суспільству. Щиро бажаємо Вам, шановні науковці, міцного здоров'я, творчої наснаги, невтомності в новаторському пошуку та примноженні результатів Вашої наполегливої праці!

РЕКТОРАТ

Шановні працівники науки!

Від імені Координаційної ради Наукового товариства студентів та аспірантів дозволяємо привітати Вас із професійним святом!

Для всіх студентів та аспірантів, професорів і викладачів, працівників наукової галузі, чия діяльність стала символом наукового прогресу, День науки став професійним святом, адже Україна відзначає його вже 15 років поспіль. Для НТСА це свято також є символом підбиття підсумків роботи в навчальному році. За останні роки нами багато чого зроблено, але ще більше потрібно буде зробити. Так, у цьому навчальному році ми підписали угоду про співпрацю з Науковими товариствами Тернопільського національного економічного університету та Запорізької державної інженерної академії, з якими вже встигли провести декілька спільних заходів.

Активну співпрацю проводило

НТСА і з іншими організаціями. Ми були запрошені до Посольства Федеративної Республіки Німеччини, де в березні відбулася зустріч Віталія Кличка з обдарованою молоддю та підбиття підсумків конкурсів "Кращий студентський актив" та "Оздорови суспільство".

За вагомих внесок в організацію та проведення конкурсного відбору в рамках стипендіальної програми "Завтра.UA" Фонду Віктора Пінчука та залучення студентів до втілення соціальних ініціатив Фонду, спрямованих на підтримку талановитої молоді, нам було надіслано Лист подяки за підписом керівника стипендіальної програми "Завтра.UA" Ірини Гуцал. Тішить той факт, що стипендіатами цієї програми в цьому році стали семеро студентів нашого університету.

Нещодавно НТСА спільно з Науково-дослідною частиною провели V університетську науково-практичну

конференцію "Молода наука-2012", учасниками якої стали понад 1000 студентів, аспірантів і молодих вчених, та видали 7 томів Збірника наукових праць учасників конференції.

Ми переконані, що діяльність Наукового товариства нашого університету в подальшому залишатиметься активною, інноваційною та мобільною. Ми й надалі будемо спрямовувати свою роботу на покращення іміджу молодого вченого, створення сприятливих умов для розкриття наукового потенціалу молодих науковців і розвиток корпоративної культури НТСА ЗНУ.

Тож дозволяємо в переддень цього свята подякувати всім науковцям за відданість справі, наполегливість у наукових пошуках, побажати міцного здоров'я, родинного затишку, добробуту, сил і творчої наснаги!

**З повагою, голова НТСА
Світлана ДОБРОСКОК**

Державна підтримка науки в Україні як запорука сталого соціально-економічного розвитку країни

Як показує світовий досвід, соціально-економічний розвиток країни чітко залежить від того, яка частка ВВП витрачається на наукові дослідження, тобто від його наукоємності. Зростання цієї частки змінює функціональну роль науки в житті країни. Вважають, якщо значення цього показника менше 0,4%, наука може виконувати лише певну соціокультурну функцію, у разі його збільшення до 1,2% отримують наукові результати, які виконують пізнавальну функцію, накопичують знання і можуть бути поміченими світовою спільнотою. При витратах на науку, що перевищують 1,7% ВВП, стає помітним вплив науки на розвиток економіки, тобто виконується її економічна функція.

Відповідно до Лісабонської стратегії, у країнах Європейського Союзу показник витрат на R&D до 2010 року мав становити 3% ВВП. Наразі у ЄС показник наукоємності ВВП у середньому складає 1,9%, у Фінляндії й Швеції – 3,7%, США і Німеччині – 2,7%. Поза межами ЄС найвищого показника досягнуто в Японії – 3,17% і Південній Кореї – 2,99%.

Наука традиційно вважається галуззю активної державної політики будь-якої країни. Це пояснюється тим, що наукові результати не можуть бути одразу впроваджені у виробництво,

більшість науково-технічних проектів і програм характеризуються невизначеністю за часом і обсягом фінансування та мають високий ступінь ризику щодо майбутньої прибутковості.

Одним із основних важелів здійснення державної політики у галузі науки відповідно до Закону України "Про наукову, науково-технічну діяльність", є бюджетне фінансування наукової і науково-технічної діяльності.

Згідно зі статтею 34 вищезазначеного Закону, держава повинна забезпечувати бюджетне фінансування наукової та науково-технічної діяльності в розмірі не менше 1,7 % валового внутрішнього продукту (ВВП) України.

Але, як свідчать статистичні дані, в

Україні упродовж 2000-2010 рр., загальний обсяг видатків на наукові дослідження і розробки як частки ВВП (наукоємність ВВП) зменшився з 1,20 % до 0,82% (у тому числі з державного бюджету – до 0,34%).

На жаль, не є втішною і динаміка темпів зростання видатків на науку, порівняно з темпами зростання ВВП, яка свідчить про те, що темпи обсягів фінансування науково-дослідних робіт із кожним роком все більше відстають від темпів зростання ВВП, що є свідченням того, що наука поки не вийшла на висхідну траєкторію розвитку, а отже, науковий потенціал усе ще не має реального втілення в сучасних економічних процесах.

Таким чином, на сьогодні наука в Україні продовжує виконувати лише соціокультурну функцію, підтримуючи високий рівень вищої освіти та, відповідно, забезпечуючи високий інтелектуальний потенціал нації. Темпи обсягів витрат на виконання науково-дослідних робіт з кожним роком все більше відстають від темпів зростання ВВП, що не відповідає інноваційній моделі розвитку країни; має стійку тенденцію до зниження частки фінансування наукових досліджень за рахунок коштів вітчизняних замовників у загальному обсязі фінансування НДДКР. Це свідчить про відсутність попиту українських вироб-

ників на результати наукових розробок. Недостатнім є й фінансування за рахунок власних коштів організацій, оскільки вони, як правило, не мають достатнього капіталу або не ризикують його вкладати у проведення наукових досліджень, які можуть опинитися неприбутковими. Однак, стрімко почала зростати частка іноземних інвестувань у наукову діяльність, яка на сьогодні вже складає чверть загального обсягу фінансування наукових та науково-технічних робіт. Це – показник того, що українська наука все більше орієнтується на експорт наукових послуг, тобто на забезпечення інноваційного розвитку іноземних держав.

Державне реформування системи фінансування наукової й науково-технічної діяльності в Україні сьогодні не може розглядатися без змін державної політики в інноваційній, промисловій, податковій, інвестиційній, соціальній, зовнішньоекономічній галузях. Це, у свою чергу, передбачає розробку цілого комплексу заходів не лише в напрямку вдосконалення бюджетного фінансування науки в Україні, але й у напрямках стимулювання інноваційної активності українських підприємств, розвитку інноваційної інфраструктури. А також – залучення коштів вітчизняного й іноземного капіталу з метою розбудови

потужної інноваційної системи, яка сформує стійкий попит на новітні науково-технічні розробки, речовини, матеріали, технології і тим самим забезпечить науці провідне місце в сучасній економіці знань.

Насамкінець необхідно зазначити, що упродовж останніх трьох років Запорізькому національному університету вдалося значно покращити свій імідж як одного з провідних наукових центрів країни, що дозволило досягти підвищення держбюджетного фінансування його наукової діяльності з 672 тис грн до 1 млн 125 тис грн і, як наслідок, збільшити кількість виконуваних згідно з тематичним планом держбюджетних науково-дослідних робіт із 10 до 16, а кількість виконавців НДР – майже удвічі.

Від імені співробітників Науково-дослідної частини ЗНУ я вітаю всіх науковців Запорізького національного університету з професійним святом – Днем Науки і бажаю нових наукових звершень і відкриття нових можливостей для проведення плідних наукових досліджень, розробки та реалізації актуальних для нашої молоді держави інноваційних проектів.

**Вікторія МЕНЯЙЛО ,
кандидат фізико-математичних наук,
доцент, начальник
Науково-дослідної частини**

НДР "Вивчення ролі судинного ендотелію в забезпеченні адаптації організму до систематичних фізичних навантажень"

Науковий керівник – д.б.н., проф. М.В. Маліков

Створено систему фізіологічного моніторингу за функціональним станом і рівнем функціональної підготовленості організму. Система впроваджена в роботу спортивних клубів ЗТР (гандбол), "Орбіта-Університет" (волейбол), ДЮСШ "Україна" з академічного веслування, ГК "Мотор-ЗНТУ-ЗАБ" м. Запоріжжя.

НДР "Між Сходом і Заходом: особливості модернізаційних процесів в Україні (II половина 80-х рр. XX ст. – 2008р.)"

Науковий керівник – д.і.н., проф. Ф. Г. Турченко

Створено концептуальну модель модернізаційного розвитку України періоду II половини 80-х рр. XX ст. – 2008 р. у контексті європейських і євразійських впливів, яка відрізняється залученням історичної компаративістики як методологічного інструментарію та враховує суспільно-політичні процеси останніх років, що не знайшли належної інтерпретації в історіографії. Результати роботи будуть корисними для працівників органів державної влади і місцевого самоврядування.

НДР "Вдосконалення методології соціального пізнання, змісту та методики викладання філософії на гуманітарних факультетах ВНЗ"

Науковий керівник – д.філос.н., проф. В. І. Воловик

Створено концепцію оновлення змісту та методики викладання філософських дисциплін на гуманітарних факультетах вищих навчальних закладів України, головна ідея якої полягає у чіткій експлікації особливої світоглядної місії соціальної філософії як форми категоріального відтворення єдності людини та світу в трьох вимірах водночас – онтологічному, гносеологічному і праксеологічному.

НДР "Психологічні детермінанти розвитку та перебігу психосоматичного захворювання на прикладі гіпертонічної хвороби"

Науковий керівник – д.психол.н., проф. Н. Ф. Шевченко

У роботі вивчено сутність, складові та функції психологічного захисту як адаптаційної системи особистості у хворих на гіпертонічну хворобу; досліджено особливості копінг-стратегій як регулятора моделі поведінки та специфіку дії захисних механізмів як несвідомої форми психологічного захисту особистості у хворих на гіпертонічну хворобу; розроблено принципи інтегративної психокорекції; подана її структура; проведена оцінка ефективності розробленої програми інтегративної психокорекції. Отримані теоретичні та експериментальні дані впроваджуються в клінічну практику медичних психологів і неврологів.

НДР "Пошуки і дослідження організаційно-економічних діагностичних ознак в управлінні багатофакторними виробничими та сервісними системами на основі логістики"

Науковий керівник – д.т.н., проф. В. П. Волков

У роботі досліджені та проаналізовані організаційно-економічні діагностичні ознаки в управлінні багатофакторними виробничими та сервісними системами на основі логістики за допомогою існуючих методів, методик і методологій і розроблені рекомендації щодо їх впровадження в діюче виробництво. Наукові результати можуть бути використані на виробничих підприємствах, підприємствах сфери послуг, торговельної галузі.

НДР "Основні напрямки реформування законодавства України в контексті європейської інтеграції"

Науковий керівник – д.ю.н., проф. Т. О. Коломєць

Підготовлені науково-практичні рекомендації щодо вдосконалення законодавства з питань адміністративного права, зокрема розроблено проект закону про внесення змін і доповнень до КпАП України, проект закону про внесення змін до КАС України, проект Адміністративно-процедурного кодексу України, які впроваджено у нормотворчу діяльність Комітету з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності Верховної Ради України.

Шановні читачі!

Цей спеціалізований випуск газети "Запорізький університет" присвячений професійному святу науковців – Дню Науки, який традиційно відзначається в Україні у третю суботу травня.

У цьому році ми вирішили у спеціалізованому випуску нашої газети приділити увагу найбільш вагомим результатам науково-дослідних робіт, отриманих під науковим керівництвом докторів наук, професорів Запорізького національного університету.

НДР "Розвиток аналітико-чисельних методів у проблемі стійкості та коливань неоднорідних конструкцій будівельної та аерокосмічної техніки з використанням комп'ютерної алгебри"

Науковий керівник – д.т.н., проф. В. З. Гришак

На базі асимптотичного підходу із застосуванням методу фазних інтегралів і гібридного ВКБ-Гальоркін методу надано нові наближені аналітичні розв'язки прикладних задач стійкості та коливань тонкостінних конструкцій зі змінними за часом і координатами параметрами, які описуються сингулярними диференціальними рівняннями зі змінними коефіцієнтами та їх системами. Отримані нові науково обгрунтовані наближені аналітичні розв'язки із застосуванням систем комп'ютерної алгебри є суттєвими для розвитку досліджень у галузі механіки деформованого твердого тіла, зокрема стійкості та динамічної поведінки конструкцій.

НДР "Фізичні основи формування квазікристалічних структур у сплавах на основі алюмінію при лазерному легуванні"

Науковий керівник – д.ф.-м.н., проф. В. В. Гіржон

Установлені закономірності структурних перетворень та особливості морфології структурних складових. Показано, що структурно-фазовий стан литих квазікристалічних сплавів на основі алюмінію характеризується високою стійкістю по відношенню до різних видів термічного впливу. Одержані результати можуть використовуватися при розробці технологій створення зносостійких квазікристалічних покриттів металевих виробів.

НДР "Історія словотворення: іменникові суфікси XI-XIII ст."

Науковий керівник – д.філол.н., проф. П. І. Білоусенко

Проведено дослідження динаміки словотвірної системи українського іменника, прислівника, зокрема здійснено опис історичного словотворення іменників, які вживаються лише в множині; нульового суфікса, суфіксів -чина (-щина), а також досліджено історію важливої афіксальної підсистеми українського іменника – суфіксів середнього і жіночого роду давньокіївського періоду (XI-XIII ст.).

За матеріалами Науково-дослідної частини ЗНУ

Обласна академічна газета "Запорізький університет"
Засновник і видавець –
колектив Запорізького національного університету
Видається – з 1973 року

Творчий колектив: Таміла Тарасенко, Олена Хлистул,
Наталія Логвиненко, Олена Ярошенко
Інтернет-версія – Олена Благодарова
Фотокореспондент – Василь Биченко

Номер підписаний до друку 11.05.12

Автори надрукованих матеріалів
несуть відповідальність за підбір
і точність фактів і цитат,
статистичних даних,
які не підлягають
відкритій публікації.
Редакція може
публікувати матеріали
в порядку обговорення,
не поділяючи точку зору автора.

Зареєстровано Запорізьким обласним
управлінням юстиції: свідоцтво про
державну реєстрацію друкованого засобу
масової інформації серія 33 №735-010-пр
від 7 червня 2006 року.
Виходить двічі на місяць
українською мовою.
Поширюється безкоштовно.
Один друкований аркуш.
Наклад 1000 примірників.

Адреса редакції:
69063, м. Запоріжжя,
вул. Залізнична, 24
9 поверх, кабінет №2
Телефон: 228-75-32
e-mail: znu.gazeta@gmail.com
Надруковано
в ТОВ "Південноукраїнська
виробнича компанія"